

Naturvård och områdesskydd

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16 om bl.a. nationalparker, naturreservat, natura 2000-områden, strandskydd och vandringsleder, främst med hänvisning till pågående arbete och gällande regelverk. Vissa motionsförslag tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat.

I betänkandet finns fyra reservationer (M, SD, C).

Behandlade förslag

Ett sextiotial yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Nationalparker och naturreservat.....	6
Intrångsersättning	10
Natura 2000-områden och marina skyddade områden	11
Strandskydd och musselodlingar	13
Vandringsleder m.m.	15
Motioner som bereds förenklat.....	18
Reservationer	19
1. Nationalparker och naturreservat, punkt 1 (M).....	19
2. Intrångsersättning, punkt 2 (C).....	19
3. Natura 2000-områden och marina skyddade områden, punkt 3 (SD)...	20
4. Strandskydd och musselodlingar, punkt 4 (M)	21
Särskilda yttranden	22
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (M).....	22
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (SD)	22
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (C).....	22
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (L).....	22
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (KD).....	22
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	23
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nationalparker och naturreservat

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:264 av Jonas Eriksson (MP),

2015/16:293 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M) yrkande 1,

2015/16:536 av Maria Plass (M) och

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 20.

Reservation 1 (M)

2. Intrångsersättning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:293 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M) yrkande 2 och

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 2 (C)

3. Natura 2000-områden och marina skyddade områden

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1456 av Erik Bengtzboe och Betty Malmberg (båda M) och

2015/16:2076 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 3 (SD)

4. Strandskydd och musselodlingar

Riksdagen avslår motion

2015/16:2602 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 4 (M)

5. Vandringsleder m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:893 av Penilla Gunther (KD) och

2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 1.

6. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 25 februari 2016

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD) och Marianne Pettersson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 66 motionsförslag om naturvård och områdesskydd från den allmänna motionstiden 2015/16. Vissa motionsförslag tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Motionerna tar bl.a. upp frågor om nationalparker, naturreservat, natura 2000-områden, strandskydd och vandringsleder. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till pågående arbete och gällande regelverk.

Vid kammarens sammanträde tisdagen den 24 november 2015 anmäldes att Folkpartiet liberalerna beslutat att byta partinamn till Liberalerna, med förkortningen (L).

Utskottets överväganden

Nationalparker och naturreservat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att förklara Kebnekaisefjällen som en ny nationalpark, kommunernas möjligheter att inrätta naturreservat, ansvar för naturreservat och lagstiftningens påverkan på äganderätten.

Jämför reservation 1 (M).

Motionerna

Enligt motion 2015/16:264 av Jonas Eriksson (MP) bör Kebnekaisefjällen bli nationalpark, eftersom miljön kring Kebnekaise med glaciärer, högalpin fauna och djurliv är exceptionell i Sverige.

I motion 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 20 anförs att kommunernas möjlighet att inrätta naturreservat bör utredas i syfte att säkerställa att det nuvarande regelverket inte utnyttjas på felaktiga grunder.

Enligt motion 2015/16:536 av Maria Plass (M) bör en översyn göras av lagstiftningen kring naturreservat så att varje reservat har en huvudman som ansvarar för att reservatet sköts enligt intentionen med reservatet, eftersom problem kan uppstå när ett reservat kontrolleras av länsstyrelser i flera olika län.

I motion 2015/16:293 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M) yrkande 1 anförs att en översyn av lagstiftningen om skydd av naturområden, bl.a. naturreservat, är nödvändig eftersom staten har en orimlig påverkan på äganderätten och brukningsrätten på detta område. Som exempel anges att markägare efter en större skogsbrand förlorade brukningsrätten till sin skog när staten, i form av Skogsstyrelsen, valde att ta mark i anspråk genom att skydda den som nyckelbiotop.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt 7 kap. 2 § miljöbalken får regeringen, efter riksdagens medgivande, förklara ett mark- eller vattenområde som ägs av staten som nationalpark i syfte att bevara ett större sammanhängande område av en viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Så som miljö- och jordbruksutskottet påminde om i sitt betänkande 2014/15:MJU12 tog Naturvårdsverket fram en nationalparksplan 2008 (Nationalparksplan för Sverige – Genomförande 2009–2013, rapport 5839, oktober 2008). Planen är en samlad redovisning av områden som enligt gällande kriterier är lämpade att ingå i landets nät av nationalparker. Planen var avsedd som ett långsiktigt

handlingsprogram och ett underlag för verkets arbete med nya och utvidgade parker.

Eftersom planen från 2008 tidsmässigt löpt ut och det finns ett behov av att göra en ny prioritering av vilka områden från nationalparksplanen som är möjliga att arbeta med de närmaste sex åren har det gjorts en översyn av planen. I Nationalparksplan för Sverige – Genomförande 2015–2020 (rapport 6677, maj 2105) anförs att det inte är aktuellt att arbeta om själva nationalparksplanen för Sverige. Det urval av områden som gjordes i planen från 2008 är fortfarande de mest relevanta och möjliga områdena i landet för nya nationalparker. Det framhålls också att de områden som inte kan prioriteras de närmaste åren kvarstår som intressanta områden att senare påbörja ett arbete med. Utgångspunkten är att alla områden i nationalparksplanen bidrar till det nationella och internationella bevarandearbetet. Vissa områden är dock särskilt viktiga att prioritera under perioden 2015–2020 på grund av den befintliga skyddsnivån och internationella åtaganden om skydd av vissa naturtyper. Naturvårdsverket framhåller att en viktig utgångspunkt för genomförandet av föreslagna nationalparker är att ge hög prioritet åt områden vars värden är eller kan bli hotade. Det anförs vidare att det också är viktigt att det finns ett både regionalt och lokalt intresse för en nationalparksbildning och att detta är förankrat i ett inledande samråd eller i en förstudie. Områden som inte är med bland de prioriterade områdena denna tidsperiod kvarstår i den långsiktiga nationalparksplanen som aktuella områden för ett senare tillfälle eller vid en omprioritering. Ett etappmål till 2020 är att inleda arbetet för tre nya områden och en utvidgning och att fullfölja de pågående nationalparksprojekten.

När det gäller frågan om att inrätta naturreservat framgår det av 7 kap. 4 § miljöbalken att en länsstyrelse eller en kommun får förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att

- bevara biologisk mångfald
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- tillgodose behov av områden för friluftslivet
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Enligt uppgifter från Naturvårdsverket finns det en relativt god kunskap om var landets mest värdefulla naturområden finns genom olika regionala och nationella inventeringar. Mer konkret innebär arbetet med att hitta lämpliga områden för naturreservat att staten eller en kommun genomför och sammanställer olika typer av inventeringar. Naturvårdsverket framhåller att värdefull information ibland också kan fås från privatpersoner eller ideella organisationer. Resultaten redovisas i ett antal dokument där det framgår vilka områden som t.ex. anses vara de mest värdefulla för friluftslivet eller de mest värdefulla naturmiljöerna (t.ex. riksintressen för friluftsliv, riksintressen för naturvård, Nationalparksplan för Sverige, Regionala landskapsstrategier).

Innan kommunen fattar ett beslut om att inrätta ett naturreservat måste kommunen samråda med länsstyrelsen (25 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.). Enligt miljöbalken ska också skälen för beslutet om att bilda ett naturreservat anges (7 kap. 5 § miljöbalken). Ett kommunalt beslut om att bilda, ändra eller upphäva ett naturreservat kan överklagas till länsstyrelsen (19 kap. 1 § miljöbalken). I varje beslut om naturreservat ska det finnas tydlig information om hur, och till vilken instans, det får överklagas.

En skötselplan ska ingå i varje beslut om att bilda ett naturreservat. I skötselplanen beskrivs de åtgärder som behöver vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås/tillgodoses, och som får vidtas av förvaltaren inom ramen för dennes befogenheter och ansvar. Enligt Naturvårdsverket kan en skötselplan lämpligen delas in i en beskrivande del och en plandel med mål och åtgärder. Skötselplanen bör ha den inriktning och detaljeringsgrad som behövs för att syftet med naturreservatet ska uppnås/tillgodoses. Hur bevarandemålen följs upp anges i en uppföljningsplan för naturreservatet. Naturvårdsverket framhåller att en del i det samlade arbetet med reservatsbildning bör vara att ta fram en sådan uppföljningsplan och att detta bör göras för varje skötselplan som fastställs.

När det gäller förvaltningen av naturreservat är utgångspunkten att den beslutande myndigheten är förvaltaren. Enligt vad som följer av 21 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är länsstyrelsen eller kommunen förvaltare för statliga respektive kommunala naturreservat, såvida inte förvaltningen överläts genom ett särskilt beslut. Förvaltningsansvaret ligger alltså primärt hos den myndighet som beslutat om reservatet. Länsstyrelsen eller kommunen får utse en annan förvaltare. Enligt samma bestämmelse kan en sådan förvaltare vara en annan myndighet, en juridisk person eller en markägare med förutsättningar att ha ett sådant ansvar.

Naturvårdsverket tog 2004 fram programmet Värna Vårda Visa som omfattar perioden 2005–2015 och innehåller riktlinjer och mål för skötsel, förvaltning och nyttjande av främst nationalparker och naturreservat. I programmet behandlas bl.a. frågan om hur naturvården ska arbeta med lokal delaktighet som ett led i att förankra naturvården runt om i landet, om friluftslivets roll i skyddade naturområden och om områdenas betydelse för turism och regional tillväxt. I proposition 2008/09:214 Hållbart skydd av naturområden anför den dåvarande regeringen att det nationella Värna Vårda Visa-programmet bör kompletteras med regionala, mer konkreta program som är anpassade till de förutsättningar som finns i varje län och att sådana program bör tas fram i samverkan med kommuner och andra berörda aktörer. I propositionen framhålls också att samverkan även bör ske med andra län och med berörda centrala myndigheter. Av 2010 års regleringsbrev avseende länsstyrelserna framgår att regeringen gav länsstyrelserna i uppdrag att ta fram regionala Värna Vårda Visa-program.

Varje medborgares egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas att tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad, utom när det

krävs för att angelägna allmänna intressen ska tillgodoses (2 kap. 15 § första stycket regeringsformen), den s.k. proportionalitetsprincipen. Utgångspunkten för naturreservat är att ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen (prop. 1997/98:45 del 2 s. 97). När en länsstyrelse eller kommun planerar att skydda ett område som naturreservat ska den ta hänsyn till enskilda intressen. Inskränkningarna för den enskilde får inte bli mer omfattande än vad som behövs för att tillgodose syftet med skyddet (7 kap. 25 § miljöbalken). Bildande av naturreservat innebär alltid inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda sin mark eller sitt vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

När det gäller skydd av skog kan Skogsstyrelsen, länsstyrelsen eller markägare ta initiativ till ett formellt områdesskydd, där staten erbjuder ersättning utifrån skogens ekonomiska värde. Naturvårdsavtal, biotopskydd och naturreservat är några exempel på formellt skydd. Skogsstyrelsen ansvarar för biotopskyddsområden om biotoperna ligger på skogsmark. På annan mark är länsstyrelsen ansvarig. Biotopskyddsområdena förvaltas liksom naturreservaten efter avsättningen. Det innebär bl.a. att efterlevnaden av skyddet kontrolleras vid tillsynsbesök och att naturvårdande skötsel ibland utförs för att naturvärdena ska bestå. Markägaren får ersättning för det intrång i sitt brukande som följer av beslutet. Staten ersätter med ett belopp som motsvarar fastighetens minskade marknadsvärde med ett tillägg på 25 procent. Ersättningen betalas ut som ett engångsbelopp.

Utskottets ställningstagande

När det gäller det urval som gjordes 2008 av områden som anses vara de mest relevanta och möjliga områdena i landet för nya nationalparker, noterar utskottet att trots att vissa av dessa områden inte är med bland de prioriterade områdena enligt Nationalparksplan för Sverige – Genomförande 2015–2020, kvarstår de i den långsiktiga nationalparksplanen som aktuella områden för ett senare tillfälle eller vid en omprioritering. Utskottet noterar även att ett etappmål till 2020 är att inleda arbetet för tre nya områden och en utvidgning och att fullfölja de pågående nationalparksprojekten.

Utskottet konstaterar vidare att syftet med att inrätta ett naturreservat kan variera. Många har som syfte att ge långsiktigt skydd åt olika typer av värdefull natur. Ett syfte kan också vara att tillgodose behov av områden för friluftslivet. När det gäller vilka områden som anses vara de mest värdefulla för friluftslivet eller de mest värdefulla naturmiljöerna, noterar utskottet vidare att det finns ett antal dokument som sammanställer resultat av olika områdesinventeringar som gjorts (t.ex. riksintressen för friluftsliv, riksintressen för naturvård, Nationalparksplan för Sverige, Regionala landskapsstrategier). Genom lagar och förordningar säkerställs också att kommuner samråder med länsstyrelsen

innan ett beslut om att inrätta ett naturreservat fattas, att skälen för beslutet anges och att beslutet kan överklagas.

När det gäller förvaltningen av naturreservat är utgångspunkten att den beslutande myndigheten är förvaltaren men att förvaltningen kan överlåtas genom ett särskilt beslut. Utskottet konstaterar att i varje beslut om att bilda ett naturreservat ska en skötselplan ingå som beskriver de åtgärder som behöver vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna tillgodoses. Utskottet noterar att länsstyrelserna fick i uppdrag att ta fram regionala Värna Vårda Visa-program med riktlinjer för skötsel, förvaltning och nyttjande av bl.a. naturreservat och att sådana program, så som anges ovan, bör tas fram i samverkan med bl.a. andra län och berörda centrala myndigheter.

Utskottet påminner om att när en länsstyrelse eller kommun planerar att skydda ett område som naturreservat ska den ta hänsyn till enskilda intressen. Inskränkningarna för den enskilde får inte bli mer omfattande än vad som behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Utskottet konstaterar också att markägaren får ersättning för det intrång i sitt brukande som följer av beslutet. Staten ersätter med ett belopp som motsvarar fastighetens minskade marknadsvärde med ett tillägg på 25 procent.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2015/16:264 (MP), 2015/16:2702 (M) yrkande 20, 2015/16:536 (M) och 2015/16:293 (M) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Intrångsersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om intrångsersättning.
Jämför reservation 2 (C).

Motionerna

Enligt motion 2015/16:293 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M), yrkande 2 bör lagen ändras så att staten får reservera områden på en fastighet i högst ett år utan att ersättning utbetalas till markägaren i fråga.

I partimotion 2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 19 anfördes att människors frihet, förfoganderätt och äganderätt ska stärkas, bl.a. genom att tvingande avsättning av skogsmark inte ska vara tillåtet i de fall ersättning inte kan utbetalas vid intrångstillfället.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt uppgifter från Naturvårdsverket kan intrångsersättningen betalas ut när Naturvårdsverket har godkänt överenskommelsen mellan länsstyrelsen och markägaren. I vissa fall har fastighetsägaren och beslutsmyndigheten

(länsstyrelsen/kommunen) inte kommit överens om intrångsersättning när beslutet om att bilda ett naturreservat vunnit laga kraft. Då har ägaren rätt att stämma staten eller kommunen på ersättning eller kräva inlösen vid mark- och miljödomstolen. Detta ska ske inom ett år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft annars går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

I budgetproposition för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) framhålls att regeringen föreslog en ökning av anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur med 250 miljoner kronor i vårändringsbudgeten (prop. 2014/15:99) och att regeringen i den aktuella propositionen föreslår en ökning med ytterligare 340 miljoner kronor för 2016 och framåt för skydd av värdefulla områden, framför allt skogar och marina områden. Därutöver ökas anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket inom utgiftsområde 23 med 100 miljoner kronor för 2016 och framåt för skydd av värdefull skog. Enligt propositionen fanns det vid utgången av 2014 ca 1 200 öppna ärenden hos länsstyrelserna om bildande av naturreservat varav nästan 400 ärenden där markersättningsfrågan är helt löst, dvs. att det enda som återstår är att fatta ett formellt beslut om inrättande av reservat. Regeringen framhåller att förutsättningarna för länsstyrelserna att fatta beslut om nya naturreservat ökar genom de förstärkningar som regeringen föreslår på anslaget för att ersätta markägare. Regeringen anför vidare att det är viktigt att länsstyrelserna fattar beslut om att inrätta naturreservat för de områden där markersättning är helt löst.

Den 15 december 2015 biföll riksdagen fördelningen av anslagen inom utgiftsområde 20 i enlighet med regeringens budgetproposition för 2016.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att förutsättningarna för länsstyrelserna att fatta beslut om nya naturreservat ökar genom de förstärkningar för att ersätta markägare som anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur erhållit genom såväl vårändringsbudgeten för 2015 som budgeten för 2016. Utskottet föreslår därför att motionerna 2015/16:293 (M) yrkande 2 och 2015/16:2369 (C) yrkande 19 lämnas utan vidare åtgärd.

Natura 2000-områden och marina skyddade områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att ompröva skyddsbehov av Natura 2000-områden och att utöka marina skyddade områden.

Jämför reservation 3 (SD).

Motionerna

I motion 2015/16:1456 av Erik Bengtzboe och Betty Malmberg (båda M) anförs att en automatisk omprövning av Natura 2000-områden bör ske efter ett visst tidsintervall för att kontrollera att det fortfarande finns ett skyddsbehov.

Enligt motion 2015/16:2076 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 8 bör regeringen verka för att utöka Sveriges marina naturreservat och parker.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Natura 2000-områden utses med stöd av två EU-direktiv: fågeldirektivet (direktiv 2009/147/EG) och habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG). Enligt uppgifter från Naturvårdsverket är det länsstyrelserna som ansvarar för att ta fram förslag på nya Natura 2000-områden. Det är de områden som har de högsta naturvärdena och som på bästa sätt bidrar till nätverket som ska bli Natura 2000-områden. Under processen har länsstyrelsen samråd med markägare och berörda myndigheter. Därefter granskar Naturvårdsverket urvalet och föreslår områden till regeringen. Det är därefter regeringen som beslutar vilka av dessa områden som den ska föreslå att EU-kommissionen upptar i Natura 2000-området. Kommissionen granskar urvalet vetenskapligt och fastställer biogeografiska listor.

Enligt habitatdirektivet ska medlemsländerna vidta åtgärder för att bibehålla eller återuppbygga en god bevarandestatus i fråga om naturliga livsmiljöer för vilda levande djur och växter som har betydelse för gemenskapen. Det innebär att förutsättningen för att djuren och växterna ska kunna bevaras i sina naturliga levnadsmiljöer ska upprätthållas. Detta ska även medlemsländerna övervaka enligt artikel 11 i direktivet. Enligt direktivet ska medlemsstaterna vart sjätte år utarbeta en rapport om de åtgärder som vidtagits. Rapporten ska bl.a. innehålla information om bevarandeåtgärder och en bedömning av åtgärdernas effekt och de viktigaste resultaten av den övervakning som avses i artikel 11. Denna rapport ska skickas till kommissionen och ställas till allmänhetens förfogande. Regeringen får efter samråd med kommissionen upphäva en förklaring om att inrätta ett särskilt skyddat område enligt något av de två direktiven, om områdets naturvärden inte längre motiverar en sådan förklaring (7 kap. 28 § miljöbalken).

När det gäller marina skyddade områden framhålls det i budgetpropositionen för 2016 (2015/16:1 utg.omr. 20) att skydd av dessa områden är centralt för att säkerställa och bevara den biologiska mångfalden i kust- och havsområden. Regeringen bedömer att takten i arbetet med att inrätta skyddet av marina områden behöver öka för att det ska vara möjligt att nå etappmålet om att 10 procent av Sveriges marina områden ska vara skyddade till 2020. Det anförs vidare att regeringen därför avser att ytterligare stärka arbetet med skyddet av marina områden och har som ett led i detta gett Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag (M2015/771/Nm) att ta fram en handlingsplan för marint områdesskydd. Planen ska vara klar i maj 2016.

Utskottet anförde i betänkande 2014/15:MJU12 att det i likhet med regeringen anser att skyddet av marina områden behöver stärkas. Vidare framhölls att utskottet erfarit att regeringen avser att öka anslaget för åtgärder för havs- och vattenmiljö så att arbetet med att skydda havsområden kan förstärkas. Utskottet välkomnade regeringens ambition att kraftfullt arbeta för att nå miljökvalitetsmålen för hav och vatten och påminde om att Havs- och vattenmyndigheten nyligen fått i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att etappmålet för det marina områdesskyddet ska nås. I betänkandet framhölls också att utskottet ansåg att etappmålet för marint områdesskydd är väl avvägt och i överensstämmelse med vad som har överenskommit internationellt.

I budgetpropositionen för 2016 föreslås att såväl anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö, som anslaget 1:17 Skydd av värdefull miljö förstärks. I propositionen anfördes att havs- och vattenmiljöarbetet behöver förstärkas, bl.a. för att öka takten i att nå de havs- och vattenrelaterade miljökvalitetsmålen. Det framhålls också att skyddet för biologisk mångfald ska utökas och att flera marina reservat ska inrättas. Den 15 december 2015 biföll riksdagen fördelningen av anslagen inom utgiftsområde 20 i enlighet med regeringens proposition.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att enligt habitatdirektivet är medlemsstaterna skyldiga att vidta åtgärder för att bibehålla eller återuppbygga en god bevarandestatus i fråga om naturliga livsmiljöer för vilda levande djur och växter som har betydelse för gemenskapen och att de vart sjätte år ska rapportera till kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits och vilken effekt de har haft. Av miljöbalken framgår även att regeringen efter samråd med kommissionen får upphäva en förklaring om att inrätta ett särskilt skyddat område om områdets naturvärden inte längre motiverar en sådan förklaring.

När det gäller skyddet av marina områden vidhåller utskottet det som anfördes i betänkande 2014/15:MJU12 om att utskottet i likhet med regeringen anser att skyddet behöver stärkas. Utskottet kan även konstatera att såväl anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö som anslaget 1:17 Skydd av värdefull miljö har förstärkts genom det beslut som riksdagen fattade om fördelningen av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2016.

Utskottet föreslår därför att motionerna 2015/16:1456 (M) och 2015/16:2076 (SD) yrkande 8 lämnas utan vidare åtgärd.

Strandskydd och musselodlingar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om regler för att förenkla musselodling.

Jämför reservation 4 (M).

Motionen

I motion 2015/16:2602 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 13 anfördes att reglerna för strandskydd bör ses över för att förenkla för musselodlingar och därmed stärka ett av verktygen i arbetet för en bättre havsmiljö.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I budgetproposition för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) framhålls att ett flertal initiativ och åtgärder har vidtagits under de senaste åren för att stärka samordningen av vattenbrukets utveckling i Sverige. Förutom en gemensam myndighetsingång på Jordbruksverket har en nationell vattenbruksstrategi tagits fram (Svenskt vattenbruk – en grön näring på blå åkrar, strategi 2012–2020) i samarbete med bransch, forskare, intresseorganisationer och myndigheter. Strategin har konkretiserats i en handlingsplan som blev klar våren 2015 (Handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk – konkretisering av strategi 2012–2020). Under 2017 planeras en halvtidsrapport av arbetet inom handlingsplanen för att identifiera vilka åtgärder och delåtgärder som behöver ytterligare insatser för att kunna genomföras. Utvärdering och slutrapportering ska ske 2021 och redovisas av Jordbruksverket.

Av 7 kap. 18 b § miljöbalken följer att dispens kan medges från strandskyddet endast när det finns särskilda skäl. Som särskilda skäl får endast de skäl som räknas upp i 7 kap. 18 c § miljöbalken beaktas. Särskilda skäl kan föreligga bl.a. när området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området, området behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan tillgodoses utanför området, eller området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området.

Av Mark- och miljööverdomstolens dom från den 4 juni 2013 (M 8456-12) framgår att domstolen anser att den aktuella musselodlingens påverkan på det rörliga friluftslivet är begränsad, att det är svårt att lokalisera odlingen till annan plats och att odlingen inte väsentligt kommer att förändra livsvillkoren för växt- och djurlivet. Domstolen fann därför vid en sammantagen bedömning att det förelåg särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens. I samband med domen meddelade Jordbruksverket att domen underlättar för odlandet av musslor och att verket såg positivt på det beslut som fattats.

I utskottets betänkande 2014/15:MJU12 framhöll utskottet, liksom tidigare år, att strandskyddets syften är långsiktiga och att områden som för tillfället verkar vara av begränsat intresse kan bli betydelsefulla i framtiden. I betänkandet finns även ett tillkännagivande med den innebörden att strandskyddet bör göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandlägen, samt för jordbruksnäringarna och för annan näringsverksamhet (res. S, MP, V).

I december 2015 presenterade Strandskyddsdelegationen sitt betänkande SOU 2015:108. Strandskyddsdelegationen har haft i uppdrag att utföra och samordna en informations- och kunskapsinsats när det gäller frågor som rör tillämpningen av de strandskyddsregler som infördes 2009 och 2010. Delegationen har också haft i uppdrag att utgöra en arena för erfarenhetsutbyte och dialog. I betänkandet anförs att det är delegationens bedömning att de insatser som genomförts inom ramen för delegationens uppdrag bidragit till en förstärkt samverkan och till en mer enhetlig, effektiv och kunskapsunderbyggd tillämpning av reglerna. Det framhålls också att en fortsatt effekthemtagning förutsätter att dessa resultat tas till vara. Delegationen föreslår en fortsatt satsning på nationell och regional samverkan kring strandskyddsreglernas tillämpning, samt på förvaltning och vidareutveckling av Strandskyddsdelegationens webbaserade portal. Delegationen anför också att den mot bakgrund av de erfarenheter som den gjort under utredningens drygt 2,5 år är av uppfattningen att en rad problemområden inte kan åtgärdas fullt ut enbart genom insatser som syftar till att stärka tillämpningen av befintliga regler. Delegationen konstaterar dock att det inte har ingått i delegationens uppdrag att göra en översyn av dessa problemområden eller ge förslag till förändringar i reglerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att den ovannämnda domen från Mark- och miljööverdomstolen från den 4 juni 2013 underlättar för odlandet av musslor. Utskottet påminner också om att det vidtagits initiativ och åtgärder under de senaste åren för att stärka samordningen av vattenbrukets utveckling i Sverige och att en halvtidsrapport av arbetet inom en handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk planeras under 2017 för att identifiera vilka åtgärder och delåtgärder som behöver ytterligare insatser för att kunna genomföras. Utskottet konstaterar även att ovannämnda tillkännagivande från 2015 för närvarande bereds inom Miljö- och energidepartementet och att Strandskyddsdelegationens betänkande, som presenterades den 15 december 2015, bereds inom Näringsdepartementet. Mot bakgrund av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2015/16:2602 (M) yrkande 13 lämnas utan vidare åtgärd.

Vandringsleder m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en upprustning av vandringsleder och om en nationell standard för skyltning.

Motionerna

I motion 2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M) yrkande 1 framhålls att en upprustning av de statliga vandringslederna bör övervägas eftersom de är en del av vår gemensamma kulturskatt och annars riskerar att gradvis försvinna.

Enligt motion 2015/16:893 av Penilla Gunther (KD) bör Naturvårdsverket ges i uppdrag att uppdatera den tidigare friluftsstandarden för skyltning för verksamheter i besöksnäringen. I motionen anförs att en uppdaterad nationell standard för skyltning, där det finns en samordning av utseende och möjligheter för uppsättning längs vägar, på fastigheter och i naturen, kommer att gynna besöksnäringens utveckling.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Naturvårdsverket har i sin rapport från 2014, Nulägesbeskrivning av det statliga ledsystemet i fjällen (NV-10379-11), anfört att ledsystemet består av en stor mängd broar och rastskydd och att ledsystemets skick varierar från bra till undermåligt. Stora investeringar har gjorts på broar under de senaste åren och förbättring av vintermarkering pågår. Vidare framhålls att stora delar av ledsystemet generellt sett lider av en underhållsskuld och behöver rustas upp. Ytterligare broar behöver rustas upp eller bytas ut på flera håll, liksom flertalet rastskydd, stänger, ledmarkeringar och vägvisare. Enligt Naturvårdsverket behövs det uppskattningsvis mellan 97 och 117 miljoner kronor för att rusta upp ledsystemet i dess nuvarande omfattning till ett lägsta acceptabelt skick. Att vidare förvalta detta upprustade system kostar uppskattningsvis mellan 25 och 30 miljoner kronor årligen. Slutsatsen är enligt rapporten att de bidrag som ges inte räcker till för att förvalta ledsystemet i dess nuvarande omfattning.

I regeringens proposition om vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) anförs att regeringen i budgetpropositionen för 2015 föreslog att 999 535 000 kronor skulle anvisas anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20). Riksdagen beslutade dock att 649 535 000 kronor skulle anvisas anslaget (bet. 2014/15:MJU1, rskr. 2014/15:87). I propositionen om vårändringsbudget framhålls vidare att regeringen alltjämt anser att skötsel och förvaltning av skyddade områden kraftigt behöver förstärkas, bl.a. mot bakgrund av regeringens satsningar på områdesskyddet och för att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen. Vidare nämns att ökade satsningar behövs på bl.a. insatser för friluftsliv. Regeringen anför också att naturvårdsskötseln är eftersatt i många skyddade områden, vilket riskerar att leda till att natur- och kulturvärden inte kan bibehållas eller till att vandringsleder inte kan upprätthållas. I propositionen föreslår regeringen därför att anslaget ökas med 110 miljoner kronor. Riksdagen biföll fördelningen av anslagen inom utgiftsområde 20 i enlighet med regeringens proposition.

Enligt uppgifter från Naturvårdsverket använder Naturvårdsverket och länsstyrelserna extrapengarna i vårbudgeten till bl.a. åtgärder för att rusta upp

fjälleder. Naturvårdsverket och länsstyrelserna har tidigare visat ett stort behov av att rusta lederna längs den svenska fjällkedjan.

Av budgetproposition för 2016 (2015/16:1 utg.omr. 20) framgår att regeringen utöver det ökade anslaget i vårändringsbudgeten föreslår att anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med ytterligare 240 miljoner kronor per år från 2016 och framåt. Det framhålls också att förvaltningen av skyddad natur behöver en kraftig förstärkning för att bibehålla natur-, friluft- och kulturmiljövärden. Den 15 december 2015 biföll riksdagen fördelningen av anslagen inom utgiftsområde 20 i enlighet med regeringens proposition.

När det gäller skyltning längs vägar påminner utskottet inledningsvis om att det är väghållningsmyndigheten som hanterar ansökningar om vägvisning till bl.a. turistmål. I fråga om skyltning i naturområden framhåller Naturvårdsverket att när staten eller kommunerna skyddar ett naturområde enligt miljöbalken, åtar sig myndigheterna samtidigt ett informationsansvar gentemot allmänheten och sakägare. Det centrala och övergripande ansvaret har Naturvårdsverket. Regionalt/lokalt är länsstyrelsen eller kommunen ansvarig. Enligt Naturvårdsverket kan man som förvaltare eller tillsynsman beställa skyltmaterial till naturreservat, nationalparker, fågelskyddsområden och annan skyddad natur i Naturvårdsverkets skyltbutik. För vägledning kring arbetet med skyltar, foldrar, gränsmarkering och vägvisning för skyddad natur finns handboken Att skylta skyddad natur. I den finns riktlinjer, miniminivåer och praktiska råd för arbete med information till skyddade naturområden. I riktlinjerna tydliggörs Naturvårdsverkets syn på frågor som rör skyltar, foldrar, vägvisning och gränsmarkering. Riktlinjer innehåller dessutom en miniminivå för hur dessa alltid bör utformas. Syftet är att ge informationen i landets skyddade områden ett gemensamt formspråk.

För att öka nationalparkernas attraktivitet har bl.a. ett gemensamt varumärke utvecklats. Enligt Sveriges nationalparker varumärkesstrategi består den gemensamma identiteten för nationalparkerna utöver en gemensam grafisk profil bl.a. av en gemensam standard för hänvisningssystem, exempelvis skyltar och ledmarkeringar, en gemensam standard för informationssystem (t.ex. skyltar/skyltställ) och ett gemensamt bild- och fotomanér med beskrivning av hur illustrationer och stiliserade bilder används.

Inom ramen för det arbete som pågår med det statliga ledsystemet har Naturvårdsverket lyft frågan om skyltning. I den ovan nämnda rapporten Nulägesbeskrivning av det statliga ledsystemet i fjällen anføres att skyltningen bör ses över för att förbättra vägvisning vid ledstarter och längs leder. Det uppmärksammas vidare att på många ställen utgår olika leder från samma plats som de statliga långfärdslederna eller sammanfaller med dem (övriga statliga leder, kommunala leder etc.) och att detta kan ge upphov till att det finns många olika slags skyltar vid samma ledstart och bitvis längs samma ledsträcka, vilket kan skapa otydlighet för besökaren. Enligt Naturvårdsverket bör en utredning initieras i Sverige för att komma till rätta med problematiken.

Enligt uppgifter från Naturvårdsverket har Sis (Swedish Standards Institute) inlett ett arbete med att ta fram en ny standard för grafiska symboler,

vilket inkluderar bildsymboler för friluftsmärkning. Naturvårdsverket avser att delta i detta arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att anslaget Åtgärder för värdefull miljö ökat både i vårändringsbudgeten för 2015 och i budgeten för 2016 och att dessa pengar bl.a. används för att rusta upp ledsystemen.

När det gäller skyltning noterar utskottet att det pågår ett arbete både inom nationalparkernas varumärkesstrategi och med det statliga ledsystemet och att ett arbete även inletts inom Sis med att ta fram en ny standard för grafiska symboler, vilket inkluderar bildsymboler för friluftsmärkning.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2015/16:1711 (M) yrkande 1 och 2015/16:893 (KD).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, SD, MP, C, FP, KD) om naturvård och områdesskydd som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilagan rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2014/15 har detta gjorts i betänkande 2014/15:MJU12 Naturvård och biologisk mångfald. Riksdagen har avslagit samtliga motionsyrkanden utom ett i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning i förhållande till de motionsyrkanden som tas upp i bilagan och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Nationalparker och naturreservat, punkt 1 (M)

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 20 och
avslår motionerna
2015/16:264 av Jonas Eriksson (MP),
2015/16:293 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M) yrkande 1 och
2015/16:536 av Maria Plass (M).

Ställningstagande

Frågan om kommunala naturreservat bör utredas. Det är viktigt att säkerställa att kommunernas möjlighet att inrätta naturreservat inte utnyttjas på felaktiga grunder.

Det som anförs ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Intrångsersättning, punkt 2 (C)

av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 19 och
avslår motion
2015/16:293 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

Ägande, ansvar och befogenheter går hand i hand. Det man äger förvaltar och vårdar man också. För Centerpartiet är äganderätten en grundmurad rättighet och en vägledande princip. Därför anser vi att den svenska skogen även fortsatt bör vårdas och brukas enligt principen ”frihet under ansvar”. Vid tvingande avsättning av skyddsvärd skogsmark som begränsar äganderätten ska intrång inte vara möjligt om ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället.

Det som anförs ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Natura 2000-områden och marina skyddade områden, punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2076 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motion

2015/16:1456 av Erik Bengtzboe och Betty Malmberg (båda M).

Ställningstagande

I Sverige omfattas i dag 6,3 procent av havsarealen av marint områdesskydd, dvs. marina naturreservat, Natura 2000-områden med marina livsmiljöer och den marina nationalparken Kosterhavet. Till dessa områden knyts bevarandemål för att säkerställa den biologiska mångfalden. Havs- och vattenmyndigheten har ett tydligt uppdrag att utveckla hur fisket ska regleras i de skyddade områdena. Vissa fiskemetoder kan påverka skyddsvärda arter och livsmiljöer negativt; exempelvis kan bottentrålning orsaka skador på rev och svampdjursamhällen. Myndigheten har därför reglerat med hjälp av fiskebestämmelser och i princip förbjudit oselektiv bottentrålning i de områden som bemyndigandet tillåter. Därtill pågår det ett arbete i Kosterhavet med att förstärka skyddet för de känsliga bottenlevande organismerna genom tillståndsplikt för trålning samt trålförbud i de känsligaste områdena. Sedan 2012 har inga ytterligare marina nationalparker eller naturreservat tillkommit. Regeringen bör verka för att utöka Sveriges marina naturreservat och nationalparker.

Det som anförs ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Strandskydd och musselodlingar, punkt 4 (M)

av Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:2602 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi ser en stor potential för vattenbruket i Sverige. Ett hållbart vattenbruk kan bidra till att minska miljöproblemen i våra hav och som exempel kan musselodling nämnas. Blåmusslor livnär sig på att filtrera bort plankton och andra små partiklar ur vattnet. Musselodlingar är därför ett effektivt verktyg i arbetet med att minska överflödiga näringsämnen i haven. Moderaterna vill skapa bättre förutsättningar för musselodling i Sverige. Vi vill se över strandskyddsreglerna i syfte att skapa bättre förutsättningar för en ökad musselodling, och därmed stärka ett av verktygen i arbetet för en bättre havsmiljö.

Det som anförs ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (M)

Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra nu aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra nu aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra nu aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till vår nu aktuella motion. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 6 (KD)

Lars-Axel Nordell (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra nu aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:213 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över reglerna kring kommunala dispenser för strandskydd och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:264 av Jonas Eriksson (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kebnekaisefjällen ska bli nationalpark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:272 av Margareta B Kjellin (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att bevaka att tillämpningen av strandskyddslagstiftningen inte hämmar landsbygdens utveckling, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av begränsningarna i strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Länsstyrelserna bör underlätta för ett strandskydd på 100 meter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:293 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statens orimliga påverkan på äganderätt och bruksrätt och att en översyn av lagstiftningen på området är nödvändig och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen bör ändras så att staten får reservera områden på en fastighet, utan att ersätta markägaren i fråga, i högst ett år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markägare och allemansrätten och att en översyn av lagstiftningen på området är nödvändig och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:379 av Camilla Waltersson Grönvall (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket kring strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:410 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera allemansrätten efter dagens förutsättningar och införa tydliga gränsdragningar och regler mellan rättigheter och skyldigheter för såväl medborgare som markägare och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:485 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av allemansrättens regler om ockupation av mark, ersättning vid markskador och kommersiell verksamhet utan avtal och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:536 av Maria Plass (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen kring naturreservat så att varje reservat har en huvudman, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:570 av Åsa Westlund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör se över möjligheten att genom ett tillägg i nationalparksförordningen utse Skärgårdsstiftelsen till förvaltare av den tänkta nationalparken Nämöskärgården och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:681 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att initiera en bred informationskampanj om allemansrätten, dess historiska grund och hur allemansrätten ska tolkas och förstås i vår samtid och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:702 av Anders Ahlgren och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att ta bort det generella strandskyddet till förmån för individuell tillståndsprövning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:799 av Jessika Roswall och Lotta Finstorp (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra och förtydliga strandskyddsreglerna och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:893 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket ges i uppdrag att uppdatera den tidigare friluftstandard

angående skyltning för verksamheter i besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:941 av Erik Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt regeringen att se över tillämpningen av strandskyddet och återkomma med förslag på lagstiftning som tar mer hänsyn till äganderätten, företagande och framtida bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:974 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra gällande strandskyddsregler som avser Östergötland och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:990 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bildandet av Ombergs nationalpark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:994 av Emilia Töyrä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skoterns fortsatta framtid och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1005 av Maria Stockhaus (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1062 av Ida Drougge och Jesper Skalberg Karlsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överlåta till kommunerna att i översiktsplaner, planprogram och detaljplaner själva styra och besluta om strandskydd och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1185 av Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Svenska Turistföreningen som ansvarig för drift/underhåll av statliga fjäll-, skoter- och vandringsleder, liksom det system som finns i Norge, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om drift och skötsel av de svenska nationalparkerna och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett kunskapscenter för utbildning och utveckling av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1192 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett tydliggörande av strandskyddsbestämmelserna så att bebyggelse 100 meter från strandlinjen kan tillämpas vid vissa vattendrag med lågt exploateringsstryck och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1230 av Jenny Petersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förbättrad tillämpning av strandskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1242 av Christian Holm Barenfeld och Jessica Polfjärd (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en fortsatt reformering av strandskyddet där de tre stora sjöarna inte undantas från lättnaderna i strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en fortsatt reformering av strandskyddet där den gällande regeln om byggförbud närmare än 100 meter från strandkanten bör kunna frångås i större utsträckning än vad som är möjligt enligt nuvarande lagstiftning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1360 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen för att underlätta sjönära byggande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1456 av Erik Bengtzboe och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att automatisk omprövning av Natura 2000-områden bör ske och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1578 av Lars Hjälmered (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en fortsatt reformering av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1598 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1711 av Margareta B Kjellin (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en upprustning av de statliga vandringslederna och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1738 av Christian Holm Barenfeld och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ersätta naturreservat med olika former av samförvaltning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1927 av Anders Hansson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att peka ut strandskyddsområden som ska betecknas som skyddsvärda eller bebyggas restriktivt för att i övrigt anse strandnära bebyggelse tillåten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1967 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för ökat bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2076 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att utöka Sveriges marina naturreservat och parker och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2113 av Erik Bengtzboe (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av strandskyddet med syftet att underlätta strandnära nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2278 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av allemansrättens förutsättningar i dag och hur den kan balanseras mot de problem markägare runt om i landet brottas med och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra perspektivet i strandskyddslagstiftningen i syfte att öka det kommunala inflytandet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort länsstyrelsens överprövningsmöjlighet vad gäller kommunala bygglov inom fastställda LIS-områden och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten till att skapa LIS-områden till fler geografiska områden, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att människors frihet, förfoganderätt och äganderätt ska stärkas, bl.a. genom att tvingande avsättning av skogsmark inte ska vara tillåtet i de fall ersättning inte kan utbetalas vid intrångstillfället, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2432 av Eskil Erlandsson och Per Lodenius (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en förändrad och generösare strandskyddslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelsernas överprövning av kommunala strandskyddsdispenser tas bort och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2520 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att flytta alla beslut om strandskydd till varje enskild kommun och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare fastställa att allt nyttjande av naturen på allemansrättens grund måste ske på naturens villkor och med respekt och hänsyn till den som äger och brukar marken och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kommersiella intressens rätt i allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en Allemansrättsbalk som fastställer allemansrättens rättsliga ställning inom svensk rättsordning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskyddslagen (7 kap 14 § miljöbalken) och tillkännager detta för regeringen
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddets regler inte får innebära inskränkningar i jord- och skogsbrukets verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2602 av Ulf Berg m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för strandskydd för att förenkla för musselodlingar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2604 av Ulf Berg m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag åt Naturvårdsverket och Skogsvårdsstyrelsen att på ett bättre sätt följa upp den regionala och lokala tillsynen av natur- och skogsvården, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag åt Naturvårdsverket att ta fram en central utvärderingsstrategi för naturreservat och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompensera skogsägare för eventuell värdeminskning av omkringliggande skog till följd av reservatsbildning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2607 av Ulf Berg m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avsättningar av skyddsvärd skog och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kommunernas möjlighet att inrätta naturreservat i syfte att säkerställa att nuvarande regelverk inte utnyttjas på felaktiga grunder.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dispensmedgivandet för strandskydd ska förenklas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2779 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det kommunala inflytandet över strandskyddsdispenser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2790 av Jan Björklund m.fl. (FP):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskydd och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2933 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tydligare nyttjande av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3015 av Staffan Danielsson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allemansrättens skyldigheter bör tydliggöras liksom gränsdragningen till kommersiella aktiviteter som inte omfattas av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3210 av Ola Johansson m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för byggande i strandnära lägen och ge kommunen större inflytande att bestämma över vilka strandområden som ska bevaras och vilka som kan bebyggas och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
6. Motioner som bereds förenklat		
2015/16:213	Edward Riedl (M)	
2015/16:272	Margareta B Kjellin (M)	1–3
2015/16:293	Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M)	3
2015/16:379	Camilla Waltersson Grönvall (M)	
2015/16:410	Gunilla Nordgren (M)	
2015/16:485	Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M)	
2015/16:570	Åsa Westlund (S)	
2015/16:681	Krister Hammarbergh (M)	
2015/16:702	Anders Ahlgren och Daniel Bäckström (båda C)	
2015/16:799	Jessika Roswall och Lotta Finstorp (båda M)	
2015/16:941	Erik Andersson (M)	
2015/16:974	Finn Bengtsson m.fl. (M)	
2015/16:990	Johan Andersson m.fl. (S)	
2015/16:994	Emilia Töyrä m.fl. (S)	
2015/16:1005	Maria Stockhaus (M)	
2015/16:1062	Ida Drougge och Jesper Skalberg Karlsson (båda M)	
2015/16:1185	Cecilia Magnusson och Saila Quicklund (båda M)	2–4
2015/16:1192	Lars-Axel Nordell (KD)	
2015/16:1230	Jenny Petersson (M)	
2015/16:1242	Christian Holm Barenfeld och Jessica Polfjärd (båda M)	1 och 2
2015/16:1360	Åsa Coenraads (M)	
2015/16:1578	Lars Hjalmered (M)	
2015/16:1598	Katarina Brännström (M)	
2015/16:1738	Christian Holm Barenfeld och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M)	
2015/16:1927	Anders Hansson m.fl. (M)	
2015/16:1938	Caroline Szyber m.fl. (KD)	12
2015/16:1967	Lotta Finstorp (M)	

2015/16:2113	Erik Bengtzboe (M)	
2015/16:2278	Larry Söder (KD)	
2015/16:2369	Anders W Jonsson m.fl. (C)	12–14
2015/16:2432	Eskil Erlandsson och Per Lodenius (båda C)	1 och 2
2015/16:2520	Sten Bergheden (M)	
2015/16:2530	Anders Forsberg m.fl. (SD)	4–8
2015/16:2604	Ulf Berg m.fl. (M)	2–4
2015/16:2607	Ulf Berg m.fl. (M)	4
2015/16:2702	Ewa Thalén Finné m.fl. (M)	21
2015/16:2779	Mikael Oscarsson (KD)	
2015/16:2790	Jan Björklund m.fl. (FP)	9
2015/16:2933	Lotta Olsson (M)	
2015/16:3015	Staffan Danielsson (C)	2
2015/16:3210	Ola Johansson m.fl. (C)	13